

**1980-1986 YILLARI ARASINDA
"EĞLENCE, GEZİ, ZİYARET"
AMACIYLA TÜRKİYE'YE GELEN
YABANCILARIN KALIŞ
SÜRELERİ VE BU SÜRELERDE
OLUŞAN DEĞİŞMELER**

- Kamu hizmeti
- Konferans, seminer, toplantı
- Eğitim, staj
- Refakat
- Diğer

Yukarıdan da görüleceği gibi, Türkiye gelen yabancıların tümünü "turist" tanımına göre değerlendirmemiz olası değildir. Diğer yandan, seyahat amaçlarından bazılarının genel toplam içindeki payları da oldukça düşük bir düzeydedir. Genel toplam içinde en yüksek orana sahip seyahat amacı "Eğlence, gezi ziyaret" grubudur.

Bu yıllar içinde Türkiye'ye "Eğlence, gezi, ziyaret" amacıyla seyahat edenlerin yaptıkları kalışlardaki değişimlerin incelenmesi konumuzu oluşturmaktadır. Ayrıca, ikamet edilen ülkeler arasındaki değişimleri de incelemeye çalışacağız. Türkiye'ye turist gönderen ülkelerin tümünü almak yerine, hemen her yıl ülkemize en çok turist gönderenleri incelemeyi daha doğru buluyoruz. Bu ülkeler, Avusturya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Yugoslavya ve Yunanistan'dır.

ŞEKİL: 1

Türkiye'ye "Eğlence, Gezi, Ziyaret" Amacıyla Gelen Yabancıların Yıllar İtibariyle Genel Toplam İçindeki Yeri

YILLAR	TOPLAM YABANCI SAYISI	EĞLENCE,GEZİ,ZİYARET AMACIYLA GELENLERİN	
		SAYISI	%
1980	1 057 364	914 649	86.50
1981	1 158 125	934 990	80.73
1982	1 148 363	920 054	80.12
1983	1 506 557	1 238 472	82.21
1984	1 855 337	1 517 701	81.20
1985	2 190 217	1 646 092	75.18
1986	2 083 546	1 945 639	93.38

Türkiye'de yapılan kalış sürelerini şu şekilde belirledik:

- Gününbirlikler
- 1-3 gün arasında konaklayanlar
- 4-7 gün arasında konaklayanlar
- 8-15 gün arasında konaklayanlar
- 16-30 gün arasında konaklayanlar
- 31-60 gün arasında konaklayanlar
- 61 + gün konaklayanlar

Genel olarak DİE tarafından da kullanılan bu kalış süreleri ayırımında DİE'den tek farklılık, 61-90 gün ara-

Nazmi KOZAK

*H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Turizm İşletmeciliği
Yüksek Lisans Programı Öğrencisi*

Turizmin gelişmişlik düzeyinin ölçülmesinde dikkate alınan ölçütlerden biri, o ülkeye gelen turist sayısıdır. Dikkate alınan diğer bir ölçüt de, turistlerin gittikleri ülkede yaptıkları geceleme sayısı ve harcamaların tutarıdır. Konuya bu açıdan yaklaştığımızda, bir ülkenin turizm geliri ile gelen turist sayısı ve yapılan toplam geceleme sayısı arasında doğrusal bir ilişki görülmektedir.

Bu yazıda, yabancıların Türkiye'de kalış sürelerine ilişkin olarak 1980-1986 yılları arasındaki değişimler incelenecektir. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından derlenen ve yayınlanan turizm istatistikleri, temel veri kaynağımız olacaktır.

DİE Türkiye'ye gelen yabancılar, seyahat amaçlarına göre ayırmaktadır. DİE'nin yayınladığı son turizm istatistiklerinde (1986) bu ayırım şu şekilde yapılmıştır.

- Eğlence, gezi, seyahat
- Sportif ilişkiler
- İş ilişkileri

sında ve 91+ gün konaklayanları tek bir başlık altında toplayarak, 61 + gün konaklayanlar olarak belirlememizdir. Bunun nedeni ise, 61 + gün kalanların genel toplam içinde oldukça az bir orana sahip olmalarıdır.

Tartışma konusu olabilecek bir konu da, güneybirlikçilerin "Eğlence, gezi, ziyaret" grubu içinde yer almasıdır. Biz, güneybirlikleri bu grup içinde değerlendirmenin doğru olacağını savunuyoruz. Zira, güneybirlikçilerin seyahatlerinde kullandıkları araçlar ve yoğun olarak ziyaret ettikleri yörelere baktığımızda, hemen tümünün bu gruba girdiği görülmektedir. Gerçekten de, güneybirlikçilerin en çok ziyaret ettikleri yöreler (% 90 ile) Aydın, (Kuşadası), İstanbul, İzmir, Antalya, Muğla (Marmaris, Datça) olduğu görülmektedir. Ayrıca, güneybirlikçilerin yaklaşık tamamı deniz yolu ile Türkiye'ye gelmektedirler.

Kalış sürelerine ilişkin değişmelere geçmeden önce, bir konuyu açıklamakta yarar görüyoruz. DİE tarafından derlenen turizm istatistikleri, sınır kapılarında giriş-çıkış yapanlara formların doldurulması ile elde edilmektedir. Bu dağıtılan formların, yabancılara ait olan yöndeki sorulardan biri de kalış sürelerine ilişkin olanıdır. Bu soru, girişte ve çıkışta olmak üzere iki ayrı soru olarak formda yer almaktadır. İlkinde, varsayılan kalma süresi, ikincisinde de kalınan süre (gün) belirlenir. Ancak, bu formlar yalnız Türkiye'ye giriş yapılırken doldurtulduğu; çıkışlarda doldurtulmadığı için, DİE'nin bu soruya ilişkin olarak elde ettiği veriler, kalış süresine ilişkin giriş yapmanın varsayımına dayanmaktadır. Tablolar da bu varsayımaya dayanılarak "kalmayı düşünenlerin" toplamıyla oluşturulur. Biz burada, yabancılar tarafından girişte formlara yazılan kalınacak süreleri kesin rakam olarak almaktayız. Yani, girişte "Türkiye'de beş gün kalacağım" diyen yabancıyı beş gün kalmış olarak kabul ediyoruz.

Güneybirlikçiler: Bilindiği gibi, seyahatleri sırasında gittikleri yerde 24 saatten az kalan ve konaklama yapmayan ziyaretçilere güneybirlikçi adı verilmektedir. Bu tanımlamadan da anlaşılacağı gibi, güneybirlikçiler, gittikleri yöreyi bir gün içinde ziyaret ederler. Bunun sonucu olarak, güneybirlikçilerin harcama potansiyeli çok azdır. Güneybirlikçilerin yaptıkları harcamalar genellikle müze ziyaretleri, hediyelik eşya ve bazen de bir öğün yemekle sınırlıdır. Bu nedenle, güneybirlikçilerin bir ülkeye olan girişleri, pek fazla bir ekonomik getiri sağlamaz.

1980-1986 yılları arasında Türkiye'ye gelen güneybirlikçi oranlarına baktığımızda (Şekil 2), güneybirlikçilerde yıllar itibarıyla oldukça yüksek oranlarda bir düşme görülmektedir. 1980-1986 yılları arasında oluşan bu değişim, bu düşmenin süreceğine işaret etmektedir.

1-3 Gün Arasında Kalanlar: 1980-1986 yılları arasında genel olarak gözle görülür bir artma gözlenmektedir. 1980 yılında "Eğlence, gezi, ziyaret" amacıyla Türkiye'ye seyahat eden yabancılardan 1-3 gün arasında konaklayanların sayısı % 8.22 iken, bu oran 1986'da 19.41'e ulaşmıştır. Güneybirlikçi oranındaki düşme ile 1-3

gün arasında kalanların artması arasında bir ilişkinin varlığı düşünülebilir.

İkamet edilen ülkeler itibarıyla, 1-3 gün arasındaki konaklamalarda en yüksek artışı Yugoslav turistler gerçekleştirmiştir. Yugoslav turistlerin % 10,37'si 1980 yılında 1-3 gün arasında konaklama yaparken, bu oran 1986 yılında % 39,30'a ulaşmıştır.

Şekil 2

1980-1986 Yılları Arasında Türkiye'ye "Eğlence,Gezi,Ziyaret" Amacıyla Seyahat Eden Yabancıların Kalış Sürelerinde Yıllar İtibarıyla Değişimler (% olarak)

Kalış Süreleri	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Güneybirlikçiler	51.51	48.20	33.49	30.38	30.34	24.58	16.13
1-3	8.22	7.92	9.04	6.72	8.39	16.13	19.41
4-7	16.03	15.98	18.76	22.28	20.83	18.70	19.28
8-15	15.27	17.34	25.29	29.34	28.86	25.90	26.22
16-30	7.49	9.18	11.60	9.78	9.85	12.33	15.83
31-60	0.81	1.02	1.23	1.12	1.21	1.72	2.04
61 +	0.67	0.35	0.59	0.38	0.52	0.66	1.08
Toplam	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

4-7 Gün Arasında Kalanlar: Genel olarak - bazı yıllarda bazı sıçramalar olsa da - önemli değişim olmamıştır. 1980 yılında % 16,03 iken, 1986'da % 19,28 olmuştur. İkamet edilen ülkeler bakımından ise, Avusturyalı, Alman, İngiliz, İtalyan, Yugoslav turistlerde belirgin düşmeler olmuştur. Öte yandan, 4-7 gün arasında konaklama yapanlarda artma Yunan ve Fransız turistlerde olmuştur.

8-15 Gün Arasında Kalanlar: Hızlı bir artış sözkonusudur. 1980'de "Eğlence, gezi, ziyaret" amacıyla Türkiye'ye gelenlerin % 15.27'si 8-15 arasında konaklama yaparken, aynı oran 1986'da % 26.22 olmuştur. Organize turların 1980'e göre bir kat artması ile, 8-15 gün arasında konaklama yapanlarda oluşan bu artış arasında bir ilişki aklı gelmektedir. Zira, bilindiği gibi, Türkiye'ye yapılan turların çoğunluğu 8-15 günlük olarak düzenlenmektedir. İkamet edilen ülkeler açısından da şu değişimler olmuştur: Genel olarak hemen her ülke için bir artıştan söz edilebilir. Ancak, Yugoslav turistler de çok belirgin bir azalma bulunmaktadır.

16-30 Gün Arasında Kalanlar: Genel olarak, yaklaşık bir kat bir artış vardır. 1980'de % 7,44 olan 16-30 gün arasında konaklayanların oranı, 1986'da 15,83'e ulaşmıştır. Ülkeler itibarıyla, Avusturya, Almanya, İngiltere, İtalya, Yugoslavya ve Yunanistan vatandaşlarının konaklamalarında belirgin artışlardan söz edilebilir. Fransızlarda ise azalma olmuştur.

31-60 Gün Arasında Kalanlar: Oransal olarak yüksek artışlar olmuştur. İkamet edilen ülkelerde artışlar, Avusturya, Almanya, Yugoslavya ve Yunan vatandaşlarında gerçekleşmiştir.

1980-1986 arasında 61 + gün kalanların oranında değişim gerçekleşmemiştir.

SONUÇ

Günübirliklerin genel toplam içindeki payı sürekli düşme göstermektedir. Bu gelişme, Türkiye turizminin sağlıklı bir yörüngeye doğru gittiğinin işareti olarak yorumlanabilir.

1980-1986 yılları arasında Türkiye'ye "Eğlence, gezi, ziyaret" amacıyla gelen yabancıların yaptığı kalışlarda oldukça belirgin değişimler olmuştur. Konaklama yapılan gün sayısında artış söz konusudur. Artışlar, genel olarak 1 ile 30 gün arasında olmuştur. Günübirliklerin genel toplam içindeki payı sürekli düşme göstermektedir. Bu gelişme, Türkiye turizminin sağlıklı bir yörüngeye doğru gittiğinin işareti olarak yorumlanabilir. Türkiye'de turistlerin konakladıkları gün sayısında yoğunluk 4-15 gün arasındadır. Konaklamaların % 26'sı 4-15 gün arasındadır. Türkiye'ye gelen turistlerin yaklaşık % 80'i 1-30 gün arasında konaklama yapmaktadırlar.

61 + Gün Kalanlar: Oran olarak artıştan söz edilebilir; 1980'de % 0.57 iken 1986'da % 1.08 olmuştur. Ülkeler açısından da farklı değişim gösteren ülke ol-

Şekil 3

Türkiye'ye "Eğlence,Gezi,Ziyaret" Amacıyla Gelen Yabancıların İkamet Ülkesi ve 1982, 1986 Yıllarında Yoğun Olarak Yaptıkları Kalışların Süreleri

ÜLKELER	1982	%	1986	%
Avusturya	8-15 gün	33.78	8-15 gün	33.05
Almanya	Günübirlikçi	24.19	8-15 gün	31.21
Fransa	8-15 gün	30.72	8-15 gün	36.92
İngiltere	Günübirlikçi	35.17	Günübirlikçi	31.16
İtalya	4-7 gün	26.39	8-15 gün	28.99
Yugoslavya	4-7 gün	32.70	1-3 gün	39.30
Yunanistan	Günübirlikçi	31.93	8-15 gün	25.06

KAYNAKÇA:

- DİE, Turizm İstatistikleri 1980, Yayın No: 989, Ankara, 1982.*
- Turizm İstatistikleri 1981, Yayın No: 1088, Ankara, 1984.*
- Turizm İstatistikleri 1982, Yayın No: 1079, Ankara, 1984.*
- Turizm İstatistikleri 1983, Yayın No: 1135, Ankara, 1985.*
- Turizm İstatistikleri 1984, Yayın No: 1184, Ankara, 1986.*
- Turizm İstatistikleri 1985, Yayın No: 1218, Ankara, 1986.*
- Turizm İstatistikleri 1986, Yayın No: 1304, Ankara, 1988.*